

Kajetan Kovič 1932–2014

Ivo Svetina

Umrli je Pesnik

In zbrali smo se, kot se zberejo morske lastovice ob svoji mrtvi sestri. Sredi brezbrežnega oceana brezčasia, po katerem je Pesnik odplul proti ledenemu Labradorju ali odjadral proti dišečemu Južnemu otoku. Nas to potovanje še čaka, zato smo danes, v tem žalobnem novembru, pogreznjeni vase in prisluškujemo neznanim glasovom, ki odštevajo naš čas. In čas je vse, kar nam je dano, je vse naše bogastvo. Vsaka naša ura je zlatnik, ne muka!

Pred štirimi desetletji, nekega radostnega junijskega dne, sem se po blodnjaku hodnikov in stopnic v Krisperjevi hiši prebijal proti pisarni, v kateri je Kajetan Kovič opravljal svoje uredniške posle pri tedanji Državni založbi Slovenije. S seboj sem nosil svojo zbirko *Botticelli*, ki sem jo samozavestno predal uredniku. Tedaj še nisem poznal Kavafisove pesmi *Prva stopnica*, v kateri Teokrit pouči mladega in nestrpnega pesnika Evmena, ki toži, kako visoko, previsoko je stopnišče Poezije, da je že prva stopnica daleč od navadnega sveta. Kajti pesnik, ko stopi nanjo, postane državljani mesta idej, kar je težko in se le redko zgodi.

Leto dni pozneje je izšla moja zbirka *Botticelli*. Tedaj je bil čas, četudi se mu je uradno reklo svinčeni, ko je bila poezija, tako smo sanjali pesniki, v srcu narodovem domá, ko smo mislili, želeli in hrepneli po tem, da bo poezija tista, ki bo spremenila svet; ki bo tlakovala pot iz železnega v zlati vek. Bili smo, pesniki moje generacije, naivni, a tudi nezaupljivi do starejših pesnikov, do Teokritov. Celo do nespornega prvaka modernizma, Tomaža Šalamuna, smo bili zadržani. A ko je leta 1976 izšel Kovičev *Labrador*, smo morali priznati, da je on Teokrit! In mi neučakani Evmeni.

In minilo je še eno desetletje in svojemu sinu sem bral *Mačka Muri-ja* in *Pikija Jakoba*; on je iz dečka zorel v fantička, lepota in iskrenost Kovičevih verzov in pripovedi je bila tista nežna šiba, ki vsakega, še tako razposajenega otroka vzgoji v vedoželjno in po lepoti koprneče bitje.

Jaz pa sem se ob branju Kovičevih mojstrov in vračal v obdobje svetega otroštva in preverjal, v kolikšni meri so se udejanjile moje sanje in hrepenenja.

Da, sanje, bolje rečeno sanjarjenje je tisto, iz katerega se poraja stih, pesem. Poezija je zakon duše, a hkrati tudi zakon veselja, saj v duši živi veselje in v veselju tava naša večna romarka. Ne gre za privzdignjeno govoricu, ampak za resnico našega, edinega sveta: jezik je tisti, ki nas je ustoličil kot človeška bitja. Zato smo edini, ki zmoremo poimenovati tudi nepoimenljivo. In temu se reče Poezija. Kajetan Kovič je bil eden tistih redkih pesnikov, ki je zmoget prodreti globoko, daleč, tja onstran meje, ki deli bivanje od nebivanja: V *Deželi mrtvih* zapiše, da je to kraj, "kjer so objete / na svetu ločene stvari." Smrt je temni praznik vnovičnega druženja, poroke ločenih stvari.

In praznik, a svetál, je tudi branje Kovičevih prevodov. Kako elegantno, s kakšnim posluhom je prepesnil na primer Trakla ali Rilkeja ali Georgeja in dokazal, da je slovenščina rojena, ne le za ljubezen zaradi dvojine, ampak predvsem za poezijo. Da je dom univerzalnega jezika, ki nas druží v občestvo vrednot, ki se jih ne da ne izmeriti, ne kupiti, ne prodati. To so vrednote, ki so se porodile v Pesnikovem srcu in zaradi njih njegovo srce ostaja neiztrohnjeno.

Naj nas zasuje v tem žalobnem novembru Kajetanova nevihta sladkih rož!